

Nasjonalparkstyret
for Reinheimen

Møteinnkalling

Utvalg: Nasjonalparkstyret for Reinheimen
Møtested:
Dato: 01.12.2025
Tidspunkt: 11:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Start kl 11.00

Godkjenning av protokoll og innkalling

Orienteringar

- Reguleringsplan for E 136 Flatmark – Monge ligg ute på høyring (Nye Veier). Asplan Viak ved Henning Myrland presenterer grunnlaget for ein søknad om dispensasjon frå verneforskrifta.
- Orientering om prosjektet reiseliv og forvaltning (pilot i Innlandet)

Referatsaker

Delegerte saker

Ca 12.30 (15. min pause)

Styresaker med orientering frå Nordplan AS v/ Marte Turtum

Vel møtt!

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 41/2025	Godkjenning av protokoll og innkalling - Val av ein representant til å skrive under protokoll saman med styreleiar		
ST 42/2025	Orienteringar		
ST 43/2025	Referatsaker		
	Opprettholder vedtak - klagesak - Romsdalen LVO - oppføring av telekommunikasjonsmast med tilhørende utstyrshytte - 70/2 - Lyse Tele AS		2024/8244
	Orientering - hovedprosjekt - reiseliv og forvaltning - en pilot i Innlandet - Nasjonalparkstyret for Reinheimen		2025/12833
	Informasjon - skadefelling og lisensfelling i verneområder - Nasjonalparkstyret for Reinheimen		2025/12011
	Grunnlag til søknad om dispensasjon fra verneforskriften - reguleringsplan - Rauma - E136 Flatmark - Marstein - 633101423		2024/7864
ST 44/2025	Delegerte saker		
DS 43/2025	Delegert sak - dispensasjon - Finndalen LVO - barmark - oppfølging av sikringstiltak - Råkån - Hågåsetra - Finndalsvegen SA		2025/10332
DS 44/2025	Delegert sak - dispensasjon - Romsdalen LVO - snødekt mark - barmark - Tunga bru - Storlistua - Paul Harald Brudeli		2025/9069
DS 45/2025	Delegert vedtak - dispensasjon - Reinheimen NP - Romsdalen LVO - snødekt mark - barmark - varetransport til fjellstyrehytter - Grytten fjellstyre		2025/10310
DS 46/2025	Delegert sak - dispensasjon - Tafjorden-Reindalen LVO - helikopter - vedlikeholdsarbeid - Djupdalen - Tone Ingebjørg Tryggvason		2025/12424
DS 47/2025	Delegert vedtak - dispensasjon - Reinheimen NP - Romsdalen LVO - barmark - snødekt mark - motorbåt - Tunga - Ulvådalsvatnet - Odd Erik Hjelle		2024/13144
DS 48/2025	Ottadalen LVO - Reinheimen NP - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - snødekt mark - alternativ rute om Stamåttjønn til Kvernåttjønn - Olav Bruheim Kvåle		2024/1872
DS 49/2025	Delegert sak - Reinheimen NP - Lordalen Ivo - Finndalen Ivo - Brettingsmoen NR - Ottadalen Ivo - Romsdalen Ivo - Trollstigen Ivo - Tafjorden-Reindalen Ivo - lisensfelling jerv - 2025-2026		2025/5644
DS 50/2025	Delegert sak - Lordalen LVO - lisensfelling jerv - 2025-2028 - Marius Kornkveen		2025/5644
DS 51/2025	Delegert vedtak - dispensasjon - Tafjorden-Reindalen LVO - Muldalslia NR - barmark - ATV -		2025/10853

gårdsdrift - vedlikehold av veg - uttransport av felt
hjortevilt - Nils Helge Muldal

ST 45/2025	Reinheimen NP - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - 2029 - helikopter - snødekt mark - fangst og radiomerking av jerv - Norsk institutt for naturforskning NINA	2025/10780
ST 46/2025	Nasjonalparkstyret for Reinheimen - midler til tiltak i verneområder - naturrestaurering - SNO-ressurser - 2026	2025/11938

ST 41/2025 Godkjenning av protokoll og innkalling - Val av ein representant til å skrive under protokoll saman med styreleiar
ST 42/2025 Orienteringar
ST 43/2025 Referatsaker
Opprettholder vedtak - klagesak - Romsdalen LVO - oppføring av telekommunikasjonsmast med tilhørende utstyrshytte - 70/2 - Lyse Tele AS
Orientering - hovedprosjekt - reiseliv og forvaltning - en pilot i Innlandet - Nasjonalparkstyret for Reinheimen
Informasjon - skadefelling og lisensfelling i verneområder - Nasjonalparkstyret for Reinheimen
Grunnlag til søknad om dispensasjon fra verneforskriften - reguleringsplan - Rauma - E136 Flatmark - Marstein - 633101423
ST 44/2025 Delegerte saker
DS 43/2025 Delegert sak - dispensasjon - Finndalen LVO - barmark - oppfølging av sikringstiltak - Råkån - Hågåsetra - Finndalsvegen SA 2025/10332
DS 44/2025 Delegert sak - dispensasjon - Romsdalen LVO - snødekt mark - barmark - Tunga bru - Storlistua - Paul Harald Brudeli 2025/9069
DS 45/2025 Delegert vedtak - dispensasjon - Reinheimen NP - Romsdalen LVO - snødekt mark - barmark - varetransport til fjellstyrehytter - Grytten fjellstyre 2025/10310
DS 46/2025 Delegert sak - dispensasjon - Tafjorden-Reindalen LVO - helikopter - vedlikeholdsarbeid - Djupdalen - Tone Ingebjørg Tryggvason 2025/12424
DS 47/2025 Delegert vedtak - dispensasjon - Reinheimen NP - Romsdalen LVO - barmark - snødekt mark - motorbåt - Tunga - Ulvådalsvatnet - Odd Erik Hjelle 2024/13144
DS 48/2025 Ottadalen LVO - Reinheimen NP - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - snødekt mark - alternativ rute om Stamåttjønn til Kvernåttjønn - Olav Bruheim Kvåle 2024/1872
DS 49/2025 Delegert sak - Reinheimen NP - Lordalen Ivo - Finndalen Ivo - Brettingsmoen NR - Ottadalen Ivo - Romsdalen Ivo - Trollstigen Ivo - Tafjorden-Reindalen Ivo - lisensfelling jerv - 2025-2026 2025/5644
DS 50/2025 Delegert sak - Lordalen LVO - lisensfelling jerv - 2025-2028 - Marius Kornkveen 2025/5644
DS 51/2025 Delegert vedtak - dispensasjon - Tafjorden-Reindalen LVO - Muldalslia NR - barmark - ATV - gårdsdrift - vedlikehold av veg - uttransport av felt hjortevilt - Nils Helge Muldal 2025/10853

Arkivsaksnummer: 2025/10780-5

Saksbehandlar: Kristine Sørli

Dato: 24.11.2025

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	45/2025	01.12.2025

Reinheimen NP – Finndalen – Lordalen – Ottadalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - 2029 - helikopter - snødekt mark - fangst og radiomerking av jerv - Norsk institutt for naturforskning NINA

Innstilling frå forvaltar

Med heimel i naturmangfaldlova § 48 får Norsk institutt for naturforskning (NINA) dispensasjon til motorferdsel med snøscooter, og lågflyging/landing med helikopter for å frakte inn personell og utstyr i samband med radiomerking av jerv i Reinheimen nasjonalpark og landskapsvernområda Ottadalen, Finndalen og Lordalen, innafor kommunane Skjåk, Lom, Vågå og Lesja.

Dispensasjon til motorferdsel blir gjeve med følgjande vilkår:

- Dispensasjon gjeld f.o.m 15.februar t.o.m. 15.april, i 2026, 2027, 2028 og 2029.
- Dispensasjon til lågflyging/landing med helikopter og bruk av snøscooter i verneområda gjeld for dei operasjonane som er strengt tatt nødvendig i løpet av prosjektperioden på 4 år.
- Transporten på snødekt mark kan gjennomførast med inntil 2 snøscootrar med personell frå NINA.
- Kjøring med snøscooter skal planleggjast grundig og skje saman med / i samråd med lokalt SNO.
- I god tid før kvar operasjonsdag skal SNO i Reinheimen, v/ Per Olav Haugen mob.: 97057213, eller Thomas Rødstøl mobilnr.: 915 47 617, varslast om dato og fangstopplegg.
- Motorferdselen skal haldast på eit minimum og skal skje skånsamt av omsyn til dyreliv, naturmiljø og friluftsliv.
- Snøscootertransporten skal så langt det er mogleg følgje eksisterande køyrespor etterkvarande i eitt spor tur-retur.
- Dispensasjon skal takast med under transport, for framvising ved eventuell kontroll.
- Køyrrapport for gjennomført transport (vedlagd) skal fyllast ut og sendast nasjonalparkforvaltinga på e-post: sfinpost@statsforvalteren.no, innan 1.juni kvart år.

Dispensasjon gjeld i høve vernereglar og naturmangfaldlova. Det er søker sitt ansvar å avklare tiltaket med grunneigar, kommunane og evt. andre myndigheiter.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Søknad frå NINA 01.10.2025 – om tillatelse til lavtflyging, landing med helikopter og bruk av snøskuter i forbindelse med fangst og radiomerking av jerv (2026–2029)
- Merknad frå sekretær i R-B Villreinnemnd, e-post 16.10.25
- Merknad frå sekretær i R-B villreinutvalg, e-post 21.10.25
- Lenke til prosjektbeskrivelse: [Jerv som predator på småfe i Nord-Gudbrandsdalen](#)

Saksopplysningar

Søknaden

«NINA v/ prosjektleiar John Odden søker om dispensasjon til lågflyging, landing med helikopter og bruk av snøscooter i samband med fangst og radiomerking av jerv i åra 2026–2029.

Tiltaket skal gjennomførast i regi av forskningsprosjekt: «Jerv som predator på småfe i Nord-Gudbrandsdalen». Prosjektet skal skje innfor områda Dovrefjell–Sunndalsfjella nasjonalpark, Reinheimen nasjonalpark, Breheimen nasjonalpark og Jotunheimen nasjonalpark, alle med tilhøyrande landskapsvernområder

Det er søkt om motorferdsel i perioda 15. februar –20. april i sesongene 2026, 2027, 2028 og 2029. Formålet med transporten er å nytte helikopter og snøscooter for å fange og radiomerke jerv.

I søknaden står det følgjande om prosjektet:

Bakgrunn og formål

NINA fikk i 2025 i oppdrag fra Miljødirektoratet å dokumentere jervens rolle som skadevolder på sau. Prosjektet

gjennomføres i kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom og Vågå. Målet er å kvantifisere hvor ofte ulike jerver dreper sau og andre byttedyr ved å følge GPS-merkede individer og undersøke alle lokaliteter der predasjon mistenkes. I

spissen for prosjektet står forskere fra NINA og NIBIO, sammen med Skjåk kommune og beitebrukere i Nord-Gudbrandsdalen. Les mer om prosjektet [her](#).

Metode og gjennomføring

Jerv fanges og bedøves fra helikopter etter standard metodikk, og utstyres med GPS-halsbånd. Alle nødvendige tillatelser fra Mattilsynet og Miljødirektoratet vil foreligge før oppstart av fangst.

Prosjektet tar sikte på å merke 4–6 jerver hver vinter fram til våren 2029. Fangstperioden er 15. februar–20. april i hver av de fire sesongene. Aktivitet styres av vær- og føreforhold, men vi anslår behov for om lag 14 operasjonsdager per sesong. I en operasjonsdag kan det bli opptil seks landinger knyttet til fangst samt forflytning av jerv og personell.

Ved sporingsarbeid kan NINA-personell benytte snøskuter i et begrenset omfang. Dette arbeidet vil i stor grad skje i samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO). Vi vil holde motorferdsel på et absolutt minimum, og det vil også i stor grad benyttes ski.

Hensyn til verneverdier

Tiltaket vil gjennomføres på en mest mulig skånsom måte, og vi vil ta hensyn til villrein i arbeidet. Etter vår vurdering vil den tidsavgrensede og begrensede bruken av helikopter og snøskuter ha liten effekt på verneverdiene. Både nasjonal og regional forvaltning har understreket et akutt behov for kunnskap som kan redusere konfliktnivået mellom rovvilt og sauehold. Vi mener derfor at eventuell negativ påvirkning må veies opp mot nytteverdien av studien.»

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har delegert forvaltningsmyndigheit for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde og naturreservat i medhald av naturmangfaldlova § 62 og Nasjonalparkstyret sine vedtekter, sist revidert 01.01.2024

Verneformål – forskrift - Forvaltningsplan

Verneformåla for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde som Finndalen, Lordalen og Ottadalen er knytt til natur- og kulturlandskapsverdier der ivaretaking av leveområdet til villreinstammen i området er eit sentalt hovedformål i heile verneområdet. Verneformåla skal og ivareta eit stort samanhengande og villmarksprega fjellområde og eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert biologisk mangfald.

Verneområde	Verneformål § 2
Reinheimen NP	https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2006-11-24-1302
Ottadalen Ivo	https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2006-11-24-1306
Finndalen Ivo	https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2006-11-24-1307
Lordalen Ivo	https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2006-11-24-1308

Motorferdsel til lands og på vatn og landing med luftfartøy er forbode i nasjonalparken og i landskapsvernområda, jf. verneforskriftene, § 3.

Motorferdsel på snødekt mark, og lågflyging/landring er i utgangspunktet forbode etter vernereglane, og det må derfor gjevast dispensasjon for at aktiviteten skal være lovleg. Motorisert ferdsel i samband med prosjekt som fangst og radiomerking av jerv er heller ikkje spesifisert i verneforskriftene og må vurderast som unntak frå vernereglane, og behandlast som dispensasjon etter naturmangfaldlova § 48.

I verneforskriftene § 4. Generelle dispensasjonregler, erstatta av Naturmangfaldlova § 48 følgjande: *Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå vernereglane når formålet med vernet krev det, for vitskaplege granskingar, for arbeid av vesentleg samfunnsmessig verdi, eller i andre særlege høve når dette ikkje strir mot formålet med vernet.*

I forvaltningsplan for Reinheimen, kap. 4.11 på s. 52 er det retningsliner knytt til vitskaplege undersøkingar og liknande:

«4.11 Vitskaplege undersøkingar og undervisningar

All forskingsaktivitet i nasjonalparken som kan skade verneformålet krev løyve frå forvaltningsstyresmakta. Dette gjeld t.d. motorferdsel i utmark, terrenginngrep og ferdsel som skader villreinen.

4.11.1 Retningsliner

Tema Vitskaplege undersøkingar § 4, jf naturmangfaldlova § 48.

Vitskaplege institusjonar som planlegg vitskaplege undersøkingar som kan vere til skade for verneformålet, må søkje forvaltningsstyresmakta om dispensasjon frå vernereglane. Det vil normalt ikkje bli gjeve løyve til forskning som kan skade naturmiljøet. Forsking som gjev mykje ferdsel over lang tid over store område i nasjonalparken i tider på året der slik aktivitet er negativt for verneformålet er søknadspliktig. Døme på dette er forskning som gjev aktivitet i eller nær kalvingsområda til villreinen om våren. Forvaltningsstyresmakta vurderer forholdet

til vernereglane, den samfunnsmessige interessa av forskingsprosjektet og konsekvensane for verneformålet. Forskingsprosjekt må vurderast i ein samanheng der ein ser på den samla verknaden på verneverdiane, og om forskningsprosjektet alternativt kan gjennomførast utafor nasjonalparken. I vurdering av søknadene skal forvaltningsstyresmakta også leggje vekt på å ivareta behovet for ei fri og uavhengig forskning.»

Naturmangfaldlova (Nml)

Dispensasjonsregelen i naturmangfaldlova § 48 er i utgangspunktet meint for uføresette tilfelle som ikkje vart vurdert ved oppretting verneområdet, i fyrste rekke bagatellmessige inngrep eller forbigåande uro. Nml § 48 fyrste alternativ dekkjer forhold der verneføremålet og verneverdiane toler enkeltståande avvik frå vernereglane.

Nml § 48 sett strenge krav til når ein dispensasjon eventuelt kan vurderast, og opnar for dispensasjon for tiltak som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkår må vera oppfylt.

Dispensasjon må heller ikkje gjevast sjølv om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruksar frå overordna myndigheiter spiller også inn. Dispensasjonsheimelen i Nml § 48 kan ikkje nyttas for å utvide ramma gjeve i vernevedtaket, men skal være ein sikkerheitsventil som skal fange opp heilt spesielle tilfelle som ikkje ble vurdert på vernetidspunktet.

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplan må søknaden også vurderast etter naturmangfaldlova § 7 om miljørettslege prinsipp, jf. § 8 kunnskapsgrunnlag, § 9 føre-var prinsippet, § 10 samlet belastning på økosystemet, § 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Nasjonalparkstyret kan gjere unntak frå vernereglane for vitenskaplege undersøkingar/prosjekt eller arbeid av vesentleg samfunnsmessig verdi når aktiviteten ikkje strir mot verneformålet eller er til skade for naturmiljøet.

I april 2024 fekk villreinen si eiga stortingsmelding der forvaltninga blir oppmoda til ei meir restriktiv haldning til bruk av motorisert ferdsel i villreinområdet: *«Totalomfanget av motorferdsel i villreinområda skal reduserast, [...] Motorisert ferdsel utgjør ei særskild utfordring, fordi det gir lengre rekkjevidde inn i villreinområda. Det er nødvendig med ei heilskapleg forvaltning av motorferdsel i villreinområda, slik at det samla omfanget ikkje blir for stort (St.meld. nr. 18 (2023–2024))»*. Det er uheldig at tal dispensasjonar til motorferdsel i villreinområdet aukar i samband med forskingsprosjektet, men ved å samordne transporten med SNO sin aktivitet i området vil ein kunne minimere motorferdselen i stor grad.

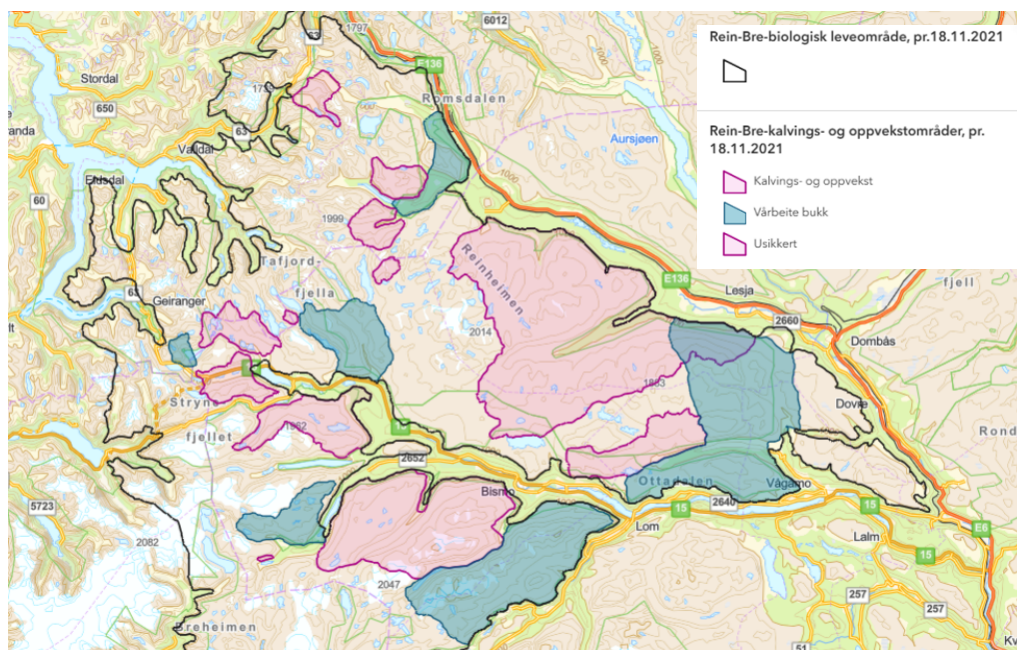
Prosjektet er godt fagleg forankra i Miljødirektoratet og i den lokale beitebruksnæringa i Nord-Gudbrandsdalen. NINA har som uavhengig faginstitusjon fått i oppdrag frå Miljødirektoratet og dokumentere rolla til jerven som skadevoldar på sau, og søkjar har eit akseptert behov for motorferdsel for å kunne gjennomføre radiomerking av jerv på ein effektiv måte. Formålet med prosjektet er av vesentleg samfunnsmessig verdi fordi beitebruksnæringa i kommunane med areal i Reinheimen området er avhengig av å nytte utmarksressursen i verneområda, der tap av sau og lam til rovdyr er ei stor utfordring og belastning for einskildebrukarar. I forvaltningsplan for Reinheimen, s. 35 står følgande: *«Der er registrert til dels store tap til freda rovvilt på sau og lam. Dette representerer vesentlege økonomiske tap, tap i samband med avl og ei stor personleg belastning for den einskilde brukar.»*

Det er avgjerande at tiltaket ikkje skader naturmiljøet og er i konflikt med villreinen sin områdebruk i den perioden fangstperioden skal skje i løpet av vintersesongen. Bruk av helikopter vil kunne gje ei stuttare opphaldstid og uro i verneområdet enn snøscooter, og vil i

utgangspunktet vera ei mindre total belastning for verneområda i prosjektperioden. Det står i søknaden at NINA vil bruke eiga personell i liten grad, og vil gå inn på ski i områda. Bruk av snøscooter vil i stor grad skje i samarbeid med SNO som kjenner områda og har kjennskap til køyretidspunkt der ein unngår konflikt med villrein. NINA har i søknaden stipulert at det totalt er behov for om lag 14 operasjonsdagar med inntil 6 landingar per operasjonsdag. I utgangspunktet vil det kunne føre til ei stor belastning for verneområda, men 14 operasjonsdagar skal fordelast på 4 store verneområde og det er heller ikkje sikkert at alle operasjonane vil skje innafor vernegrensene og heller ikkje i Reinheimen. For å avgrense omfanget av motorisert ferdsel til eit minimum er det heilt avgjerande at lokalt SNO i hovudsak blir nytta i gjennomføringa av fangst for radiomerkinga. SNO er i området vinterstid og kjenner jerven sin aktivitet i verneområdet, og kan rettleie om køyretrasear, føreforhold og områder for å målrette innsatsen.

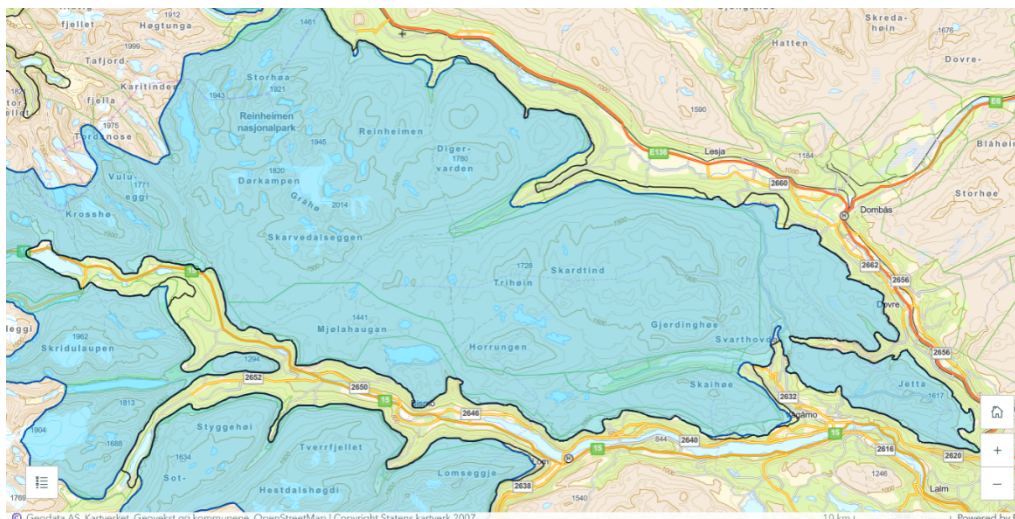
Den totale motorferdselen i Reinheimen området får å gjennomføre fangst og radiomerking er usikkert. Men vilkår om å gjennomføre køyring i samråd med SNO vil kunne avbøte på evt. ulemper for totalbelastninga og villreinen sin bruk. Tiltaket er i eit avgrensa tidsrom, er forbigående og vil ikkje stride mot verneformålet eller kunne påverke verneverdiane i nemneverdig grad. Begge vilkåra er oppfylt, jf. naturmangfaldlova § 48.

Funksjonsområder – villreinstammen i Reinheimen

Kartet over viser kalvings- og oppvekstområder og viktige vårbeiter for bukk i Reinheimen-Breheimen villreinområde. (Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsnormarbeidet 2021)

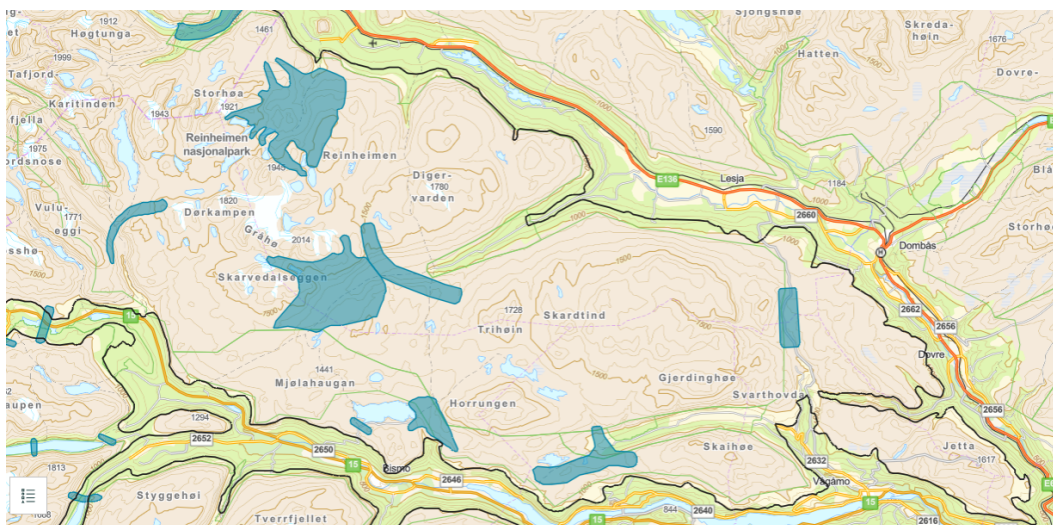
Kalvings- og oppvekstperioda er definert i tidsperioden fra mai til siste halvdel av juni, med lokale variasjoner. I Reinheimen – Breheimen kan kalvingen begynne allerede i slutten av april, derfor er det viktig at fangst og radiomerking av jerv blir gjennomført så tidlig som mogleg i fangstperioden.

Kartet viser vinterbeiter i Reinheimen-Breheimen villreinområde. (Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsnormarbeidet 2021)

Vinterbeiteperioden er ifølge kvalitetsnormen fra og med november til og med april. Varigheten av vinterbeitene utover våren kan imidlertid variere, og avhenger av tidspunktet for når simlenes trekk mot kalvingslandet starter, og hvor lenge det går før bukkene eventuelt forlater vinterbeitet og søker seg til vårbeitene.

Det er også en del nordvendte dalsider som har tynt snødekke, og derfor er viktige for villreinen om våren. Det blir ofte tidlig bart i disse områdene om senvinteren/våren og dei har eit frodig beite for villreinen, som da er i «vårknipa» etter en hard vinter.

Kartet viser trekkpassasjer i Reinheimen-Breheimen villreinområde. (Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsnormarbeidet 2021)

Sekretær for Villreinnemnda og for villreinutvalet i Reinheimen-Breheimen området har gjeve følgjande uttale til aktiviteten:

«Nemnda meiner dette er eit viktig prosjekt som vi er positive til. Samstundes er vi opptekne av at villrein blir minst mogleg forstyrta i samband med prosjektet. I den grad det er mogleg, ynskjer vi at merking og ferdsel i samband med merking blir gjort så tidleg som mogleg på vinteren (villrein er meir sårbar når ein nærmar seg kalving). Vi ynskjer også at ein i størst mogleg grad unngår merking og motorferdsel i kalvingsområda, men vi har forståing for at dette kan vera vanskeleg å unngå. Det kan vel hende jerven ofte er å finne i eller i nærleiken av villrein sine kalvingsområde.

Nå er det ein truverdig søkjar det er prat om. Slik sett vil eg tru naturomsyn står langt fram i

køen. Men 20.april tykkjer eg er litt nære kalvinga. Ein vil jo at dyra skal få mest mogleg ro i forkant. 10/15.april hadde vore betre. I tillegg bør det vere ein dialog mellom villreinutvalet og dei utførande i forkant av kvar flyging. Ein vil jo ikkje drive denne aktiviteten i utsette område. Områda er jo vanskelege å forutsi. Særleg nå når det er stor endring i områdebruk. Enkelte område er også meir utsette enn andre mtp. topografi. F.eks Liafjellet.»

«Kunnskapsgrunnlaget – jf. naturmangfaldlova § 8

Det er god kunnskap om arealbruken til villreinen i området, og det er ikkje nødvendig å ta i bruk naturmangfaldlovas § 9, «føre-var-prinsippet». Motorferdsel bør avgrensast til eit minimum i tråd med det generelle forbodet mot motorferdsel sett i verneforskrifta § 3 pkt. 5.1. Ved å følgje retningslinene for motorferdsel i forvaltningsplanen, som legg vekt på å unngå køyring som kan uroe dyreliv unødige, vil ikkje transporten gje varig skade som trugar verneformålet. Det må også takast omsyn til dei som ønskjer å oppleve naturen med minst mogleg støy. Det er ei føresetnad at NINA har tett dialog med med lokalt SNO i Reinheimen i samband med snøscooter- og helikoptertransporten.

Gjennomføring av prosjektet fører til motorisert ferdsel i eit relativt stort omfang, men samtidig er tiltaket knytt eit konkret forskningsprosjekt over store områder og i ein avgrensa prosjektperiode. Sidan transporten skal gjennomføres i samarbeid med SNO vil ein kunne samordne motorferdseltrafikken i verneområda slik at samla omfang av motorferdsel på vinterføre neppe vil koma på eit nivå som gjev samla belastning på området over akseptabelt nivå, jf. § 10 «*økosystemtilnærming og samla belastning*».

Motorisert ferdsel med helikopter og snøscooter fører ikkje til ikkje miljøforringing dersom det blir utført med omsyn til verneverdiane, og Nml § 11 blir såleis ikkje vurdert som relevant.

«*Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder*», jf. Nml § 12

Det er og allment kjent at motorferdsel kan ha negativ verknad på dyreliv. Ved å ha god dialog med SNO i forkant av operasjonsdagane vil ein kunne få kunnskap om køyretraseer og villreinen vil bruk. Bruk av helikopter og snøscooter er relevante transportmetoder for formålet.

Prosjektet vil også kunne gje ny kunnskap om jerv og beitedyr i verneområdet, og vil kunne gje auke kunnskap om jerven si rolle og bruk av området.

I Reinheimen området er det i enkelte år store tap av sau og lam til rovvilt. Dette utgjer ei stor belastning for einskilde beitebrukarar. Formålet med landskapsvernområda som grenser inn til Reinheimen nasjonalpark er *å ta vare på eit vakkert natur- og kulturlandskap, der verdifulle setermiljø, vegetasjon og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapets eigenart*. Beitedyr, som t.d. sau og lam, er i den samanheng viktige for å ivareta eit vakkert kulturlandskap og for å hindre attgroing av verdifull vegetasjon i landskapsvernområda.

Nasjonalparkforvaltar vurderer at ein har tilstrekkelig kunnskap om naturmangfaldet og verneverdiane, og at vilkåra for å gje dispensasjon er oppfylt.

Nasjonalparkforvaltaren vil understreke at dispensasjon i dette tilfelle er særleg knytt til formålet, og at det er lagt opp til å begrense omfanget til eit absolutt minimum. Transporten vil med gjevne vilkår ikkje vera i strid med verneformålet for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde eller påverke verneverdiane i verneområda i nemneverdig grad.

Arkivsaksnummer: 2025/11938-2

Saksbehandlar: Kristine Sørli

Dato: 24.11.2025

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	46/2025	01.12.2025

Nasjonalparkstyret for Reinheimen - midler til tiltak i verneområder - naturrestaurering - SNO-ressurser - 2026

Innstilling frå forvaltar

Nasjonalparkstyret for Reinheimen vil med bakgrunn i besøksstrategien, skjøtelsplanar, sårbarheitskartlegging, besøksundersøkingar og andre relevante utgreiingar be om at det blir utarbeidd nødvendig grunnlagsdokument og søkt om tiltaksmidlar for 2026 til følgjande tiltak:

	Namn	Tiltakstype	Verneområde
1	Skjøtsel, Sterringen i Finndalen, Horgheimsetra, Vermedalssetrene, Gravdehaug og Selen i Romsdalen	Vidareføre skjøtsel- og /gjerding for bufe, No Fence, Slått og rydding, Slått og inngjerding	Finndalen Ivo Romsdalen Ivo
2	Hovudinnfallsport Billingen	Vidareutvikle tilrettelegging- og informasjonstiltak i trå med landskapsplan og sårbarheitsvurderingar (2025). Vidare arbeid for å forsterke natur- og kulturstien i trå med sårbarheitsvurderingar. Detaljprosjekt budsjettering fotopunkt for gjennomføring - basert på forprosjekt. Ny besøksteller i Tordalen	Reinheimen NP
3	Innfallsport Kløvstigen	Definering av sti mot veg og bygge steintrapp. Sette opp benker langs sti. Fullføre oppgrusing av sti. Informasjonspunkt - mogleg portalskilt/informasjonsskilt på parkeringsplass ved Trollstigfoten.	Trollstigen Ivo
4	Innfallsport Zakariasdammen	Fornye infopunkt og stistart Erstatte eksisterande stativ med 3 cortenstålplater 2000x950 mm, og oppdatert Informasjon jf.	Reinheimen NP Trollstigen Ivo

		besøksstrategi/designmanualen. Flytte punktet til meir strategisk plass. Avklaring med Fjord kommune, DNT Sunnmøre, Tafjord Kraft.	
7	Samlepott – fornye innhald og evt, skiltsystem på eksisterande informasjonspunkt i trå med Besøksstrategien	Midlar til skiltsystem og informasjonsplakatar som er avklart med lokale aktørar og som må fornyast i i trå med Besøksstrategien og designmanualen. Avklaringar med lokale aktørar, kommune, grunneigarar Tenestekjøp grafisk design og evt, utskifting av skiltsystem fundamentere/grunnarbeid Aktuell info.punkt i 2026: Norsk Tindesenter Dønfoss Lordalen – Nysetra Rånå Finndalen – Odden Nordherad i Vågå Lia i Lom Aursjoen Tunga/Sjugurdgarden	Reinheimen NP og tilhøyrande lvo, randsoner
	Valldal sentrum	Moglegheitsstudie – aksene Slettvikane – Valldal – Tafjord. Inkluderer Øvstestølen, Gudbrandsjuvet, Muldalen Samarbeid med Fjord kommune, SVV, grunneigarar	Randsona til verneområdet

Nasjonalparkstyret for Reinheimen ber og om at sekretariatet melder inn behov for midlar til arbeid i nasjonalparkstyret og rådgjevande utval og nødvendige driftsmidlar i 2026:

- Driftsmidlane til nasjonalparkstyret skal kunne dekke 6 styremøte, synfaringar, elektroniske møte / møte i AU-Reinheimen, evt. styreledersamling/studietur. Driftsbudsjettet skal også dekke minimum eitt møte med rådgjevande utval og administrativt fagutval, og møter i samband med forvaltningsplanrevisjon.
- Midla skal og dekke vidare arbeid med revisjon av forvaltningsplan, jf. vedtak om oppstart, sak 49/2022 og innspel til oppstartsmelding, sak 44/2023 og godkjent prosjektplan:
 - Dialogmøte med kommunar og lokale aktørar.
 - Auke kunnskapsgrunnlaget, jf. pågåande arbeid med revisjon av forvaltningsplan.
 - registrere bygningar, installasjonar og kulturminne i verneområda i Naturoppdrag.
- Midla skal og dekke revisjon av skjøtelsplanar for Lordalen lvo og Romsdalen lvo.
- Driftsmidla skal dekke drift og vedlikehald av eksisterande tiltak, stiger og drift av toalett på Kløvstien og Billingen, leie av domenenamn for styret sine nettsider og drift av nasjonalparkstyret sine besøkstellarar.

Ønske om tenester frå SNO:

- oppfølging av ferdselsteljarar i Kløvstigen, ved Eiafossen, Slettvikane, Puttbudalen, Tordalen og Billingen
- supplere naturoppdrag med registrering av båtar, installasjonar, bygningar og kulturminne
- ettersyn og utskifting og supplering av løveskilt og andre informasjonsskilt som sårbarheitsskilt
- tilsyn med pågåande skjøtselstiltak og nye tiltak, samt drift, vedlikehald og feltarbeid i Kløvstien, Eiafossen og Natur- og kulturstig på Billingen

Etter tildeling av budsjettmidlar til Reinheimen i januar/februar, vil Nasjonalparkstyret for Reinheimen kunne ta stilling til endeleg prioritering av tiltak for gjennomføring i 2026.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- E-post av 27.10.25 frå Miljødirektoratet:
Føringar for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026
Revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)
- Forvaltningsplan for Reinheimen (2010)
- Besøksstrategi i Reinheimen (2019)
- TILTAKSPLAN – REINHEIMEN, jf. besøksstrategi
- Skjøltsplaner for verneområder knytt til Reinheimen nasjonalpark
- Sårbarhetsvurdering rovfugl/våtmarksfugl, Reinheimen 2018
- Sårbarhetsvurdering for Billingen og Tordalen, 2025
- Sårbarhetskartlegging i Kløvstien, Eiafossen

Vedlegg:

- 1 Føringar for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026
- 2 Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2026-2030

Saksopplysningar

KLD sin handlingsplan for styrka forvaltning av verneområda og brev frå Miljødirektoratet med strategi og rammer for bruk av tiltaksmidlar dannar ramma for tiltak det kan søkast om. Miljødirektoratet har 27.10.25 sendt brev til nasjonalparkstyrene med føringar for innmelding av behov for tiltaksmidler og restaureringsmidlar i verneområda, og SNO-ressursar i for 2026.

«Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering. Søknadssenteret åpner for innmelding over kap. 1420 post 31 den 15. november, og frist for innmelding er 9. januar 2026. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.»

Nasjonalpark- og verneområdestyra har i fleire år meldt inn behov for midlar til tiltak i ESS, og har på bakgrunn av innmeldinga fått ei rammetildeling, med rom for å disponere midlane mellom innmeldte tiltak som er innanfor postformålet til kap./post 1420.31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midlar til tiltak i verneområde.

Miljørettsprinsippa gjeld for tiltak i verneområde og for naturrestaurering

«De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har

utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).»

Nytt – Tiltak for villrein er innlemmet i budsjettposten

I forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2026, som ble lagt fram den 15. oktober, er tiltak for villrein inkludert i kap. 1420 post 31. Miljødirektoratet arbeider med tilrettelegging av dette og vil komme tilbake med informasjon om denne delen av budsjettposten når slik informasjon er klar.

Tiltak i verneområda

«Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres. Miljødirektoratet legger Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og verneområder i sjø.

Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak»

Informasjonstiltak

«Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning...»

Driftsmidler til verneområdestyrer

«Verneområdestyrerne skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS.

Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan ikke dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.»

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. I løpet av 2026 vil FPNV fases ut, og forvaltningsplaner skal etter det utarbeides i Naturoppdrag. Sannsynligvis vil denne overgangen skje rundt sommeren.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdsestellere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdselstellere eid av Miljødirektoratet, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding i ESS. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen. Antallet ferdselstellere som fortsatt

fungerer er nå så få at de gjenværende tellerne vil bli fordelt internt i regionene etter vurderinger gjort på planleggingsmøtene.

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS.

Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene. Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner. De årlige planleggingsmøtene skal omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er allikevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2026. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-pos t- -»

Forvaltarane gjennomførte møte med SNO 18.11.25 på Åndalsnes for å gå igjennom naturoppdrag, og drøfte utfordringer og behov for tilsyn- og kontrolloppgaver og feltoppgaver fra kommende år. SNO er selv ansvarleg for å planlegge, prioritere og være økonomisk ansvarleg ved gjennomføring av tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheita drøfter behova med SNO, og kjem med innspel til prioriteringar for 2026. I tillegg kan forvaltningsmyndigheita ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, bevaringsmål eller tiltak i verneområde (restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak). I den dialogen skal den digitale portalen «*Naturoppdrag*» nyttas både til å legge inn behov og oppdrag som grunnlag for planleggingsmøte og drøftingar.

Status og gjennomførte tiltak i 2025

Skjøtsel:

Det er gjennomført skjøtsel på Breidstulen og Sterringen i Finndalen Ivo, Bjøknesetra i Lordalen Ivo, Horgheimsetra, Vermedalssetrene, Gravdehaug og Selen i Romsdalen Ivo.

Tiltaka dreier seg om å styre beiting ved bruk av NoFence på geit og på storfe, slått for å halde i hevd verdifull slåttemark og rydding og slått og for å hindre attgroing i verneområda.

Bilde av enga på Nordre Sælen før slått.

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
200 000	109 750

Informasjon- og tilretteleggingstiltak:

Billingen

Forprosjekt – fotopunkt langs natur- og kulturstien, tenestekjøp Nordplan AS

Stiltak – natur- og kultursti, nytt rekkverk på utleggsbrua, v/SNO

Utviding av parkering på innfallsporten, parkeringsfelt og støttemur v/ lokal entreprenør

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
500 000	466 040

Kløvstien

Innleid stirydder har lagt grus ved Trollstigfoten slik at stien tåler et økt besøkstrykk.

Arbeid på nederste delen av Kløvstien samt klopplugging v/SNO og lokale stiryddere

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
150 000	58 776 ny bru

Trollveggen/Eiafossen

Podusert og satt opp 12 vippeskilt, 5 opplysningsskilt, ferdselstellere og plakater ved naturstien på Eiafossen.

Åpning av naturstien ved Eiafossen under Norsk fjellfestival.

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
90 000	83 759

Trollstigplatået

Sårbarhetsvurdering i området fra utsiktsplattform langs stier til Alnesreset. Tenestekjøp Dokkadelta AS

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
110 000	0

Fauttjønn/Slådalen – Lesja bygdutun

Arbeid med nye informasjonsplakater på Fauttjønn ble igangsatt, men etter møte i Rågjevande utval 26.sept kom det sterke innvendingar mot informasjonspunktet på Slådalen av omsyn til villrein og arbeidet er avslutta. Plakatar blir fjerna ila 2026.

Tildelte midler er brukt til språkvask og innfestingsskruer på informasjonspunkt utenfor Lesja Bygdemuseum.

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 24.11.25
20 000	4 904

Zakariasdammen, Sjugurdgarden og Tunga - ikkje igangsatt 2025

restmidler kr. 50 000,-

Finndalen

Nasjonalparkstyret for Reinheimen ønsker eit forprosjekt for å avklare Finndalen som innfallsport i trå med besøksstrategien for Reinheimen. Med utgangspunkt i dei naturgjevne kvalitetane og den lokale bruken er målet å organisere informasjon og leggje til rette for besøkande til området utan at det går utover verneverdiane og den lokale bruken. Det etablerast ei lokal arbeidsgruppe for planprosessen beståande av aktørar frå nasjonalparkforvaltninga, SNO, Lom kommune, grunneigar/fjellstyret og lokale brukerinteresser på setrene. Arbeidsgruppa skal være ei viktig referansegruppe og samarbeidspart for nasjonalparksforvaltninga i området.

Det er foreløpig satt av midler til å komme i gang med arbeidet og lage ei spørreundersøking. Norsk fjellsenter – besøkscenter er engasjert til å bidra med arbeidsressursar. Fjellsenteret har også avsatt midlar til prosjektet i trå med Intensjonsavtala med Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Tildelte midler 2025	Forbruk pr. 01.12.25
20 000	0

Omdisponert til andre tiltak

Turbrosjyre (kartbrosjyre) – villreinvennlege turar i Lesja.

Bakgrunn for tiltaket er forslag i rapport frå SPOR AS «Kommunikasjonsstrategi på Bjorli/Lesja» (Mulighetsstudie 2024)

Samarbeidsprosjekt med Dovrefjell-Sunndalsfjella og Lesja kommune Reinheimen sin del Kr. 20 000.

Restmidler på tiltaksposten 1420.31 til Reinheimen mellom anna foreslått til produksjon/trykking av kartbrosjyre for turer på Lesja.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har delegert forvaltningsmyndigheit for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde og naturreservat i medhald av naturmangfaldlova § 62 og Nasjonalparkstyret sine vedtekter, sist revidert 01.01.2024.

Overordna føringar – Strategi for bruk av tiltaksmidlar

Strategi for bruk av tiltaksmidlar 2026-2030 frå Miljødirektoratet gjev m.a. følgjande føringar: «Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i

verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt.»

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøttsplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men kan omsøkes over andre budsjettposter.»

Strategien framhevar følgjande føresetnader for tildeling av midlar:

«Tiltak skal i utgangspunktet være forankret i en godkjent forvaltningsplan, skjøttsplan eller besøksstrategi.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

For større installasjoner/tilretteleggingstiltak er det krav om samfinansiering og avtale om vedlikehold/drift. Se mer informasjon om dette under avsnitt "Finansiering av større tilretteleggingstiltak".

Midler til etablering av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til å delfinansiere denne typen tilrettelegging. I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd." Videre må søknader om denne typen tiltak være godt begrunnet med blant annet informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.»

Vurdering

Det kan søkjast om tiltak til informasjon, skjøtsel og tilretteleggingstiltak som er relevante for å ta vare på verneverdiane og å leggje til rette for verdiskaping innan rammene for vernet. Dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 i naturmangfaldlovas kapittel II skal leggst til grunn ved forvaltning og gjennomføring av tiltak, og visast ved ei konkret vurdering ved dei enkelte tiltaka i søknadsskjemaet. Alle tiltak skal vidare vera i tråd med godkjent forvaltnings-/skjøttsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument.

Bruken av Reinheimen og tilhøyrande landskapsvernområde varierar. I Finndalen og Lordalen lvo er det den lokale bruken som dominerer med ei aktiv beitebruksnæring og stor mengde dyr på utmarksbeite. Dei besøkande strøymar i aukande grad til område utanfor verneområda eller i randsona til nasjonalparken. Brukarundersøkinga i 2022 syner at det er store endringar i besøkstal og type besøkjande. Utanlandske turistar strøymar til innfallsportane til nasjonalparken, og mange besøkjer området for fyrste gong. Sjølv om

besøkjande frå andre land har auka, er det store forskjellar mellom dei ulike innfallsportane til nasjonalparken. Besøksteljarar har vore utplassert på Billingen natur- og kulturstig, langs Kløvstien og Eifafossen naturstig. Tal passeringar på desse tilrettelagde innfallsportane viser ei auke samanlikna med tidlegare år.

Sjølv om teljingar og besøksundersøkinga i 2022 dokumenterar at det er store endringar i besøkstal og type besøkjande, viser undersøkingane at det er utanfor eller i randsona til nasjonalparken at besøket aukar. Kjerneområda lenger inn i Reinheimen nasjonalpark har framleis eit urørt preg med liten grad av tilrettelegging, og få besøkande.

Forslag - innmelding av behov for midlar til tiltak 2026:

	Namn	Tiltakstype	Verneområde
1	Skjøtsel, Sterringen i Finndalen, Horgheimsetra, Vermedalssetrene, Gravdehaug og Selen i Romsdalen	Vidareføre skjøtsel- og /gjerding for bufe, No Fence, Slått og rydding, Slått og inngjerding	Finndalen Ivo Romsdalen Ivo
2	Hovudinnfallsport Billingen	Vidareutvikle tilrettelegging- og informasjonstiltak i trå med landskapsplan og sårbarheitsvurderingar (2025). Vidare arbeid for å forsterke natur- og kulturstien i trå med sårbarheitsvurderingar. Detaljprosjekt budsjettering fotopunkt for gjennomføring - basert på forprosjekt. Ny besøksteller i Tordalen	Reinheimen NP
3	Innfallsport Kløvstigen	Definering av sti mot veg og bygge steintrapp. Sette opp benker langs sti. Fullføre oppgrusing av sti. Informasjonspunkt - mogleg portalskilt/informasjonsskilt på parkeringsplass ved Trollstigfoten.	Trollstigen Ivo
4	Innfallsport Zakariasdammen	Fornye infopunkt og stistart Erstatte eksisterande stativ med 3 cortenstålplater 2000x950 mm, og oppdatert Informasjon jf. besøksstrategi/designmanualen. Flytte punktet til meir strategisk plass. Avklaring med Fjord kommune, DNT Sunnmøre, Tafjord Kraft.	Reinheimen NP Trollstigen Ivo
7	Samlepott – fornye innhald og evt, skiltssystem på eksisterande informasjonspunkt i trå med Besøksstrategien	Midlar til skiltssystem og informasjonsplakatar som er avklart med lokale aktørar og som må fornyast i i trå med Besøksstrategien og designmanualen.	Reinheimen NP og tilhøyrande Ivo, randsoner

		Avklaringar med lokale aktørar, kommune, grunneigarar Tenestekjøp grafisk design og evt, utskifting av skiltsystem fundamentere/grunnarbeid Aktuell info.punkt i 2026: Norsk Tindesenter Dønfoss Lordalen – Nysetra Rånå Finndalen – Odden Nordherad i Vågå Lia i Lom Aursjoen Tunga/Sjugurdgarden	
	Valldal sentrum	Moglegheitsstudie – aksen Slettvikane – Valldal – Tafjord. Inkluderer Øvstestølen, Gudbrandsjuvet, Muldalen Samarbeid med Fjord kommune, SVV, grunneigarar	Randsona til verneområdet

Driftsmidler til nasjonalparkstyret og sekretariatet - 2026

Sekretariatet utarbeider budsjett som grunnlag for innmelding som, tidlegare år. Det blir budsjettert med minst 4 fysiske møte i nasjonalparkstyret for Reinheimen, der minimum eitt møte vert lagt opp med overnatting / synfaringar. I tillegg skal budsjettet dekke AU-møte som tidlegare etter behov, og eitt møte i rådgjevande utval, og møte i administrativt fagutval. Driftsbudsjettet skal også dekke evt. samlingar, miljødirektoratet si nasjonalparkkonferanse og evt studietur dersom det blir aktuelt i 2026. Innmeldt beløp er estimert etter gjeldande satsar og erfaringstal.

Sekretariatsbudsjettet må vera på eit slik nivå at forvaltarane får utført pålagte oppgåver, i samsvar med intensjonane i forvaltningsmodellen og i tråd med styrevedtekter og instruks for forvaltarane. Forventningane om at forvaltninga skal ha god dialog med kommunar, rettshavarar, grunneigarar og andre aktørar i og ved verneområda krev at forvaltarane har ressursar til å gjennomføre nødvendige synfaringar og møte. Arbeidet med skjøtsel, tilrettelegging og oppfølging av konkrete saker krev også at ein kan vurdere tiltaka ute i felt.

Revisjon av forvaltningsplan, skjøtelsesplanar mm.

I samsvar med vedtak i sak 49/2022, og sak 49/2022 og godkjent prosjektplan, skal det meldast inn midlar til arbeidet med revidering av forvaltningsplan som skal kunne dekke dialogmøte med kommunar og lokale aktørar.

Det er og aktuelt å revidere skjøtelsesplanar for Romsdalen og Lordalen i 2026 som meldast inn under posten for driftsmidler *post 1420.21*.

Oppsummering

Det er i tiltaksplanen lagt opp til at alle prioriterte innfallsportar skal ha tilrettelegging i tråd med merkevara. All tilrettelegging må vedlikehaldas og utviklast.

Det er eit kontinuerleg behov for å motverke slitasje og erosjon på tilrettelagte stigar på hovudinnfallsportar som er tilrettelagt for besøkande. Strategisk grep er å lede besøkande til randsoner og områder som toler besøk, slik som til Billingen og Kløvstien.

Med bakgrunn i besøksstrategien og besøksundersøkinga i Reinheimen (2022) satsar vi derfor på å skreddarsy lokale løysningar på innfallsportar, og legge til rette for dagsturar i randsoner på innfallsportar, utanfor nasjonalparken.

Ein må vera førebudd på å ta ut eller justere enkelte tiltak som det er søkt om når ein ser endeleg tildeling.

Styret blir og invitert til å koma med innspel når vi går gjennom tiltakslista i møtet.

Dei endelege prioriteringane for 2026 vil bli gjort i ei av ny sak til nasjonalparkstyret på nyåret, etter at tiltaksmidlane er fordelt av Miljødirektoratet for 2026.

Alle Statsforvaltere
Alle nasjonalpark – og verneområdestyrer

Trondheim, 27.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15345

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering. Søknadssenteret åpner for innmelding over kap. 1420 post 31 den 15. november, og frist for innmelding er 9. januar 2026. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering

Nytt – Tiltak for villrein er innlemmet i budsjettposten

I forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2026, som ble lagt fram den 15. oktober, er tiltak for villrein inkludert i kap. 1420 post 31. Miljødirektoratet arbeider med tilrettelegging av dette og vil komme tilbake med informasjon om denne delen av budsjettposten når slik informasjon er klar.

Nytt – revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder er nå revidert og skal gjelde i fem år (2026-2030). Strategien gir føringer for bruken av tiltaksmidlene og for prioriteringer mellom ulike tiltak. Vi har ikke gjort store endringer i strategien, men vi oppfordrer til å lese den før dere melder inn behov for tiltaksmidler, se vedlegg 1.

Miljødirektoratet gjennomførte i høst en evaluering av prøveordningene med 1) rammetildeling med bakgrunn i innmeldte behov for midler til tiltak i ESS og 2) tidlig tildeling av tiltaksmidler i tildelingsbrevet til Statsforvalteren før jul.

Statsforvalterne gir i evalueringen bred støtte til ordningen med tildeling av en samlet pott for tiltaksmidler. Dette oppleves som en betydelig forbedring som gir økt fleksibilitet, mindre byråkrati og bedre økonomistyring. Flere peker på at det gir bedre balanse mellom tiltak og styrker

gjennomføringsevnen. To av embetene opplever liten endring, men anerkjenner at ordningen gir forbedringer og potensial for ressursbesparelse.

Når det gjelder tidlig tildeling av tiltaksmidlene, er vurderingene fra embetene delte. Flere Statsforvaltere ser klare fordeler, særlig for tiltak som krever oppstart vinter/tidlig vår, og fremhever økt forutsigbarhet og planleggingsmuligheter. Samtidig opplever noen at endringen har liten praktisk betydning og at eksisterende rutiner fungerer godt. To av embetene opplevde dette som dobbeltarbeid.

På bakgrunn av evalueringen, vil vi videreføre ordningen med at Statsforvalteren får en rammetildeling med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap. 1420 post 31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Det vil dermed bli lik prosedyre for Statsforvalteren som for nasjonalpark- og verneområdestyrene. Vi vil på bakgrunn av evalueringen *ikke* videreføre prøveordningen med tidlig tildeling av tiltaksmidler før jul. Det vil imidlertid fortsatt være mulig å melde inn behov for forhåndsgodkjenning av tiltak som krever tidlig avklaring.

Vi jobber for at både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering i fremtiden skal skje i Naturoppdrag, noe som vil forenkle denne prosessen.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal enten inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren, eller til egne samtaler/møter i forkant av planleggingsmøtene.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur, både innenfor og utenfor verneområdene. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestaurering. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av løpende skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* (2026-2030) til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og verneområder i sjø.

Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2026 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak. Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkeroser og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Tiltak i områder der SNO skal være økonomisk ansvarlig, må meldes inn som enkelttiltak i ESS og ikke som del av en ramme som også statsforvalteren skal benytte seg av. Vi ber om at dere skriver inn hvilket eller hvilke verneområder det søkes om tiltak i.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Statsforvalteren kan for 2026 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Skiltmateriell kan bestilles hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>.

Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmelding av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. I løpet av 2026 vil FPNV fases ut, og forvaltningsplaner skal etter det utarbeides i Naturoppdrag. Sannsynligvis vil denne overgangen skje rundt sommeren. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdsestallere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdsestallere eid av Miljødirektoratet, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding i ESS. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen. Antallet ferdsestallere som fortsatt fungerer er nå så få at de gjenværende tellerne vil bli fordelt internt i regionene etter vurderinger gjort på planleggingsmøtene.

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene. Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner. De årlige planleggingsmøtene skal omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Om <i>Utfører</i> ikke har tilgang til Naturoppdrag skal <i>Ansvarlig</i> dokumentere oppdraget
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november - 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer

Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	31. desember	Avviste oppdrag skal ha " <i>Ingen utfører</i> ". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>
--	------------	--------------	--

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 15. november 2025. Informasjon om innmelding av behov for midler til tiltak for villrein, vil bli gitt av Miljødirektoratet på et senere tidspunkt.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og legges inn i det skjemaet som passer best.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2026. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i [Elektronisk søknadssenter](#) og behov for SNO-ressurs (som utfører) i [Naturoppdrag](#), er **9. januar 2026**.

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2026, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2026. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Hilsen
Miljødirektoratet

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, eller forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor høyt til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder ta ekstra hensyn til effekter av klimaendringene i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I forslaget til statsbudsjett for 2026 (Prop.1S (2025-2026)) står følgende:

Midlene til verneområder og nærområder til verneområdene går til skjøtels- og tilretteleggingstiltak og andre tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiene, til informasjonstiltak og til utredninger som er nødvendige før tiltak. Skjøtselstiltak blir utført for å bedre naturtilstanden og for å sikre at viktige naturtyper og arter ikke går tapt. Tilretteleggingstiltak omfatter blant annet opparbeidelse av stier, klopping og merking for å bedre tilgjengeligheten i verneområdene og samtidig styre ferdsele i og rundt sårbar natur. Informasjonstiltak i alle typer av verneområder blir utarbeidet i tråd med merkevaren for Norges nasjonalparker. Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Miljødirektoratets Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026–2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltningsplan, skjøtelsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet.

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men kan omsøkes over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

Tiltak skal i utgangspunktet være forankret i en godkjent forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksstrategi.

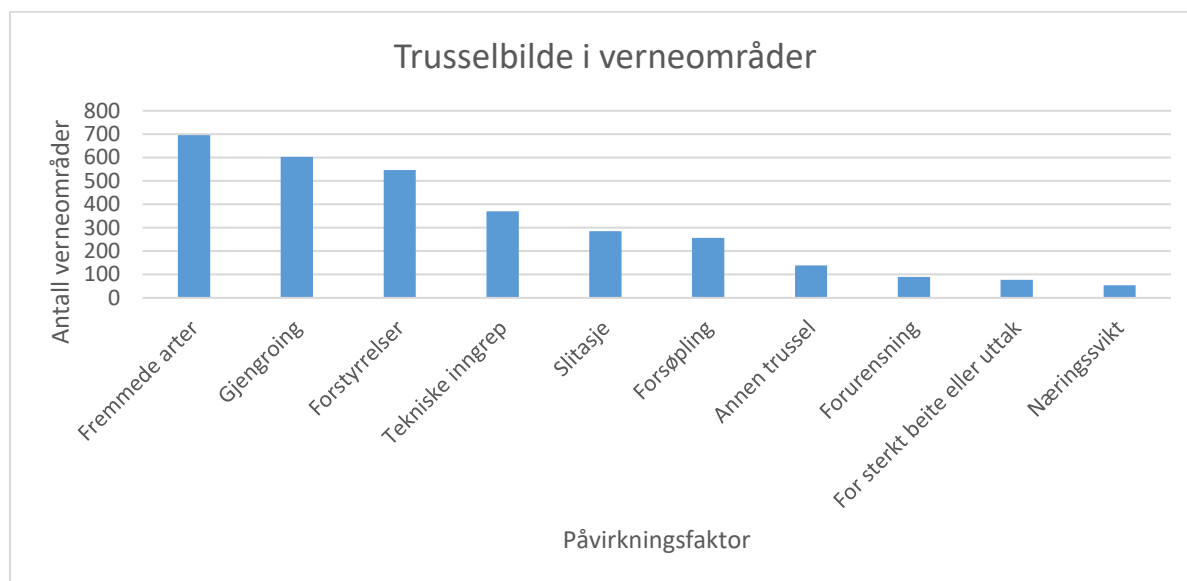
I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

For større installasjoner/tilretteleggingstiltak er det krav om samfinansiering og avtale om vedlikehold/drift. Se mer informasjon om dette under avsnitt "Finansiering av større tilretteleggingstiltak".

Ved kjøp av tjenester skal tjenesteyterne kunne vise til nødvendige kvalifikasjoner, kursbevis etc.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Klima- og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er fremmede arter, gjengroing, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, se figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 01.10.2025. Kilde: faktaark om verneområdet i Naturbase

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden, og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer, prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende skjøtsel), skal prioriteres høyere enn oppstart av nye skjøtselstiltak. Det finnes likevel tilfeller der nye skjøtselstiltak bør prioriteres. Dette gjelder for eksempel der det oppdages forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale der truede arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Et unntak her er sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltning. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder kan likevel god, oppdatert informasjon være viktig.

Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas.

Strategien for å nå dette målet er å prioritere tiltak som retter seg mot en bedre tilstand i verneområdene. Tiltakene skal redusere trusler mot verneverdiene, og både restaureringstiltak, skjøtselstiltak og informasjons- og tilretteleggingstiltak er nødvendige for å ivareta verneformålet.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke trusler mot verneverdiene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Besøksforvaltningstiltak i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Besøksforvaltningstiltak i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til etablering av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til å delfinansiere denne typen tilrettelegging. I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd." Videre må søknader om denne typen tiltak være godt begrunnet med blant annet informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging med universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og forskriftene inneholder som hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Ansvar for forvaltning av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Drift og vedlikehold av kulturminner er eiers ansvar.

Tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til bevaring av kulturminner. Samtidig er kulturminner en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Tiltaksmidlene kan i noen tilfeller brukes til samfinansiering av tiltak for å ivareta kulturminner, der dette bidrar til å opprettholde verneformålet.